

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**ORGANITZACIONS
SALUDABLES I SOSTENIBLES**

Coordinació: DEL ARCO BRAVO, ISABEL

Any acadèmic 2020-21

Informació general de l'assignatura

Denominació	ORGANITZACIONS SALUDABLES I SOSTENIBLES			
Codi	14466			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Màster Universitari en Psicopedagogia	1	OPTATIVA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	5			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA	
	Nombre de crèdits	3	2	
	Nombre de grups	1	1	
Coordinació	DEL ARCO BRAVO, ISABEL			
Departament/s	PEDAGOGIA			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
DEL ARCO BRAVO, ISABEL	isabel.delarco@udl.cat	,7	
MULLET BADIA, PAULA	paulamulletbadia@gmail.com	4,3	

Informació complementària de l'assignatura

Prenent com a marc de referència els ODS marcats a l'Agenda 2030 i la definició que l'OMS fa sobre salut com "un estat de complet benestar físic, mental i social i no solament l'absència d'afeccions o malalties", aquesta matèria optativa implica donar una formació bàsica per a desenvolupar competències en els professionals de la psicopedagogia que els permeti diagnosticar, dissenyar, implementar i avaluar actuacions concretes per generar entorns organitzacionals saludables i de benestar (públiques, privades i del tercer sector), tot des d'una coordinació multidisciplinària de diferents professionals implicats i amb la participació dels integrants de l'organització. La figura del psicopedagog/a en el disseny, gestió i seguiment de programes de promoció d'organitzacions saludables pot arribar a ser clau

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Comprendre la importància que les organitzacions es converteixin en les promotores del benestar de les persones que en formen part.
- Dissenyar, implementar, mantenir i avaluar programes / projectes de gestió d'organització saludable i benestar corporatiu
- Conèixer models i instruments de diagnòstic, seguiment i avaluació de plans d'intervenció per a la consecució d'entorns saludables i de benestar: el lloc laboral com un actiu de salut
- Conèixer pràctiques de referència d'entorns saludables i sostenibles en organitzacions privades, públiques i del tercer sector

Competències

Competències generals:

- CG1. Implicar-se en la pròpia formació i actualització permanent, desenvolupant l'autonomia personal, el treball en equip i l'interès per la millora constant.
- CG2. Diagnosticar i avaluar les necessitats educatives de les persones, grups i organitzacions a partir de diferents metodologies, instruments i tècniques, considerant les singularitats del context.
- CG3. Gestionar, liderar i dinamitzar equips afavorint el treball en xarxes col·laboratives amb els diferents agents i institucions socioeducatives.
- CG4. Respectar els drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, la promoció dels Drets Humans, els valors propis de la cultura de la pau, els valors democràtics i els objectius per a un desenvolupament sostenible.

Competències específiques:

- CE1. Adquirir la visió que suposa una organització saludable i sostenible: estructura, processos, models i gestió
- CE2. Saber identificar, diagnosticar i donar resposta als reptes amb què s'enfronten les organitzacions

- (públiques, privades i del tercer sector) en el marc d'un desenvolupament sostenible
- CE3. Dissenyar actuacions, programes / projectes de promoció de la salut i el benestar, des d'un punt de vista sistèmic i multidisciplinar
- CE4. Dissenyar estratègies de responsabilitat social corporativa i sostenibilitat laboral a nivell intern de les organitzacions
- CE5. Adquirir habilitats comunicatives, que permetin l'elaboració de campanyes de comunicació, que impliquin a tota l'organització en l'èxit de el projecte d'organització saludable i sostenible

Continguts fonamentals de l'assignatura

1. Conceptualització:

- Concepte de salut segons l'OMS: recorregut històric sobre la promoció de la salut
- Desenvolupament sostenible: ODS de l'Agenda 2030
- Organitzacions saludables i sostenibles: definició, característiques, models i gestió (públiques, privades i tercer sector)
- Beneficis de ser organització saludable i sostenible.

2. L'entorn laboral com a un actiu de salut

- Promoció versus prevenció
- Definició i característiques dels entorns laborals saludables i sostenibles
- Interrelació salut-treball-comunitat
- Fonaments per a desenvolupar entorns laborals saludables: ètics, d'interès empresarial, legals, globals, etc.
- Reptes i oportunitats de futur per a un entorn saludable i sostenible: tecnologia, demografia, feminisme, desenvolupament sostenible, nous models d'organització laboral

3. La gestió d'una organització saludable i sostenible

- Principis en la gestió
- Objectius de millora i indicadors de salut i benestar
- Lideratge transformacional i compromís
- Comunicació i participació
- Disseny, implementació i avaluació de projectes / programes i plans d'organització saludable i sostenible des de la millora contínua: model de l'OMS

4. Experiències reals de salut i benestar a les organitzacions

- Organitzacions del primer sector: organitzacions saludables, escoles saludables, ...
- Organitzacions del segon sector.
- Organitzacions deltercer sector

Eixos metodològics de l'assignatura

Des d'una multivarietat metodològica i participativa es buscarà:

- Millorar significativament l'ambient de treball a l'aula.
- Convertir l'aula en un espai de treball actiu per a tots
- Fomentar la creativitat, la reflexió i el pensament crític.

Serà molt important establir una línia clara entre la teoria i la pràctica i per això es comptarà amb professionals que han desenvolupat experiències d'èxit en el desenvolupament sostenible i saludable de l'organització on duen a terme el seu exercici professional. El model pedagògic *Flipper classroom* serà el marc d'actuació amb l'objectiu de transferir algunes activitats del procés d'ensenyament / aprenentatge fora de l'aula i així utilitzar el temps de classe per facilitar altres processos d'aprenentatge, de reflexió i adquisició de coneixements que es vegin beneficiats per l'experiència i mediació docent. A més, per a la realització d'activitats s'atendrà a diferents tipus d'organització del grup: activitats individuals, en parella i en petits equips de treball. Per al desenvolupament de la competència comunicativa es realitzaran exposicions orals.

Qüestions a tenir en compte en cas de confinament:

- En el cas que no sigui possible la docència presencial per situació de confinament o similar, les sessions seran emeses per videoconferència respectant el mateix horari establert. S'utilitzaran les diferents opcions de l'eina de videoconferència perquè les sessions puguin seguir sent participatives i puguin realitzar les mateixes tasques previstes per a l'aula. Les sessions podran ser grabades.
- Enregistraments i protecció de dades. Informació sobre protecció de dades en l'enregistrament audiovisual en l'assignatura: de conformitat amb la normativa vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal, t'informem que:
  - El responsable de l'enregistrament i l'ús de les teves imatge i veu és la Universitat de Lleida - UdL- (dades de contacte del representant: Secretaria General. Plaça Víctor Siurana, 1, 25003 Lleida; sg@udl.cat; dades de contacte del delegat de protecció de dades: dpd@udl.cat).
  - Les teves imatge i veu enregistrades s'utilitzaran exclusivament per a les finalitats inherents a la docència de l'assignatura.
  - Les teves imatge i veu enregistrades es conservaran fins a la finalització del curs acadèmic vigent, i es destruiran en els termes i condicions previstes en la normativa sobre conservació i eliminació dels documents administratius de la UdL, i les taules d'avaluació documental aprovades per la Generalitat de Catalunya (<http://www.udl.cat/ca/serveis/arxiu/>).
  - La teva veu i imatge és imprescindible per impartir la docència en aquesta assignatura, i la docència és un dret i un deure del professorat de les Universitats, que ha d'exercir amb llibertat de càtedra, com preveu l'article 33.2 de la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats. Per aquest motiu, la UdL no necessita el teu consentiment per enregistrar les teves veu i imatge amb aquesta exclusiva finalitat, d'impartir docència en aquesta assignatura.
  - La UdL no cedirà les dades a tercers, llevat dels casos estrictament previstos en la Llei.
  - Pots accedir a les teves dades; sol·licitar-ne la rectificació, supressió o portabilitat; oposar-te al tractament i sol·licitar-ne la limitació, sempre que sigui compatible amb les finalitats de la docència, mitjançant escrit tramès a l'adreça dpd@udl.cat. També pots presentar una reclamació adreçada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, mitjançant la seu electrònica de l'Autoritat (<https://seu.apd.cat>) o per mitjans no electrònics.

En resum, en aquesta assignatura s'aplicaran les següents estratègies docents

Sessions teòriques: Per assentar la fonamentació teòrica i contextualitzar des del coneixement científic	Pràctiques a l'aula Per abordar des de la reflexió i l'anàlisi propostes concretes, relacionant la teoria amb la pràctica	Pràctiques Per adquirir un coneixement més profund de realitats i experiències d'èxit
<ul style="list-style-type: none"> • Exposicions i classes magistrals • Conferències • Debat dirigit • Lectura • Fòrums 	<ul style="list-style-type: none"> • Estudi de casos • Recerca i anàlisi d'informació • Disseny d'un projecte • tutories personalitzades 	<ul style="list-style-type: none"> • Videofòrums • Sortides (visites) • Seminaris, conferències d'experts. • Pràctica Assessorament individual

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Els temes a desenvolupar segons les setmanes establertes al semestre s'organitzaran:

1		<ul style="list-style-type: none"> • Concepte de salut segons l'OMS: recorregut històric sobre la promoció de la salut • Desenvolupament sostenible: ODS de l'Agenda 2030
2	1. Conceptualització:	<ul style="list-style-type: none"> • Organitzacions saludables i sostenibles: definició, característiques, models i gestió (públiques, privades i tercer sector)
3		<ul style="list-style-type: none"> • Beneficis de ser organització saludable i sostenible
4	2. L'entorn laboral com a un actiu de salut	<ul style="list-style-type: none"> • Promoció versus prevenció • Definició i característiques dels entorns laborals saludables i sostenibles
5		<ul style="list-style-type: none"> • Interrelació salut-treball-comunitat • Fonaments per a desenvolupar entorns laborals saludables: ètics, d'interès empresarial, legals, globals, etc.
6		<ul style="list-style-type: none"> • Reptes i oportunitats de futur per a un entorn saludable i sostenible: tecnologia, demografia, feminisme, desenvolupament sostenible, nous models d'organització laboral
7	3. La gestió d'una organització saludable i sostenible	<ul style="list-style-type: none"> • Principis en la gestió • Objectius de millora i indicadors de salut i benestar • Lideratge transformacional i compromís
8		<ul style="list-style-type: none"> • Lideratge transformacional i compromís • Comunicació i participació
9		<ul style="list-style-type: none"> • Disseny, implementació i avaluació de projectes / programes i plans d'organització saludable i sostenible des de la millora contínua: model de l'OMS
10	4. Experiències reals de salut i benestar a les organitzacions	<ul style="list-style-type: none"> • Organitzacions del primer sector: organitzacions saludables, escoles saludables, ... • Organitzacions del segon sector. • Organitzacions del tercer sector
11		<ul style="list-style-type: none"> • Organitzacions del primer sector: organitzacions saludables, escoles saludables, ... • Organitzacions del segon sector. • Organitzacions del tercer sector
12		<ul style="list-style-type: none"> • Organitzacions del primer sector: organitzacions saludables, escoles saludables, ... • Organitzacions del segon sector. • Organitzacions del tercer sector
13		<ul style="list-style-type: none"> • Organitzacions del primer sector: organitzacions saludables, escoles saludables, ... • Organitzacions del segon sector. • Organitzacions del tercer sector
14	La figura del psicopedagog en l'àmbit de les organitzacions saludables i sostenibles	
15		
16-19	Setmanes d'avaluació	

	Activitat formativa	Hores destinades a l'activitat formativa (*)	Percentatge de presencialitat
1	Classe Magistral. Exposicions dels docents	20	100%
4	Debat / reflexió	15	75%
6	Seminaris, conferències d'experts	10	100%
13	Lectura, estudi i discussió dels continguts exposats a classe	15	50%
39	Fòrum de debat i anàlisi col·lectiva (virtual)	20	0%
17	Estudi, discussió i exposició de casos	15	60%
22	Comunicació (exposicions orals)	10	100%
27	Redacció de projectes	15	25%
21	Sortides (visita)	5	100%
	Total hores 5 ECTSx25h =	125	

(*)L'assignació es aproxima i està en funció dels possibles ajustaments que s'hagin de fer durant aquest curs per efectes de la pandèmia COVID-19 i els possibles processos híbrids de docència

Sistema d'avaluació

Tenint e compte la normativa Normativa de L'Avaluació i la Qualificació de la Docència en els Graus i Màsters a la UdL aprovada pel Consell de Govern 26 de febrer de 2014, l'avaluació d'aquesta assignatura serà

Avaluació Continua: Pel alumnes que assistiran de forma habitual a la classe:

			OBSERVACIONS
SABER	Test	25%	El TEST es realitzaran preferentment pel CV, on es penjaran les preguntes de cada tema. A nivell individual
SABER FER	Projecte: Organització segura, saludable i sostenible	25%	Projecte escrit. Es farà per equips
		20%	Defensa del projecte. Es farà per equips i amb coavaluació
	Dossier de Pràctiques de referència	15%	Es farà per equips, cal recompilar un mínim de tres pràctiques de referència
SABER SER I ESTAR	Participació al FORO	15%	S'obriran temes de debat al FORO per reflexionar de forma argumentada i construir coneixement de forma col·lectiva

AVALUACIÓ ALTERNATIVA (Segons article 1.5 de les NORMES ADDICIONALS DE LA FEPTS A LA NORMATIVA DE L'AVAUACIÓ I LA QUALIFICACIÓ DE LA DOCÈNCIA EN ELS GRAUS I MÀSTERS A LA UdL)

L'estudiant que opti per aquesta avaluació haurà de fer:

TEST (el mateix dia que la resta del grup)	25%
Projecte d'organització segura, saludable i sostenible	Informe: 25%
	Defensa oral: 25%
Dossier de pràctiques de referència	25%

Dates d'entrega de les diferents activitats d'avaluació

Setmana 16	TEST
Setmana 14-15	Presentació del projecte i defensa
Setmana 16	Presentació del dossier
El FORO s'obrirà a partir de la setmana 2 fins la setmana 13	

EL LLIURAMENT DE LES ACTIVITATS ES REALITZARÀ VÍA CAMPUS VIRTUAL SAKAI I A L'APARTAT D' ACTIVITATS. **NO S'ADMETRAN TREBALLS FORA D'AQUEST APARTAT DE SAKAI. TOTS ELS TREBALLS HAURAN DE SER LLIURATS VIA ON-LINE I L'ARXIU ESTARÀ IDENTIFICAT AMB EL NOM I COGNOMS DE L'AUTOR O AUTORS.** No s'admetran exercicis que no siguin d'elaboració pròpia: la bibliografia de consulta, tant publicada per mètodes tradicionals com accessible a través d'internet, ha de servir com a base i no copiar-la literalment, a més ha d'estar puntual i convenientment referenciada.

NO ES GUARDARÀ NI LA NOTA FINAL NI ELS TREBALLS PER FUTURS CURSOS EN EL CAS QUE ES SUSPENGUI LA MATÈRIA.

Bibliografia i recursos d'informació

- Acosta, H., Cruz, V., Salanova, M. & Llorens, S. (2015). Healthy organization: analysing its meaning based on the HERO model. *Revista de Psicologia Social*, 30(2), 323-350.
- Acosta, H., Salanova, M. & Llorens, S. (2011). ¿Qué prácticas organizacionales saludables son más frecuentes en las empresas?: un análisis cualitativo. *Fòrum de Recerca* (16), 811-825. Recuperado de http://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/77366/fr_2011_9_1.pdf?sequence=1
- AENOR – Certificación Empresa Saludable https://www.aenor.es/AENOR/certificacion/seguridad/seguridad_empresa_saludable.asp#VTnhbShtmko
- Aldana, M. L. R., & Hernández, J. G. V. (2019). El camino hacia la resiliencia organizacional: un acercamiento metodológico. A methodological approach towards organizational resilience. *Revista Internacional La Nueva Gestión Organizacional*, 4(10), 63.
- Bauman, Z. (2013). *Modernidad líquida*. Buenos Aires: Fondo de Cultura Económica.
- Bretones, F. D. y Jáimez, M. J. (2011). Organizaciones saludables: más allá de la prevención de riesgos laborales. En S. Garay y S. Vázquez (coord.). *El trabajo en diferentes grupos poblacionales*. Monterrey, México: Universidad Autónoma de Nuevo León. pp. 165-190. ISBN: 978-607-726-6.

- del Arco Bravo, I., Silva, P., Espigares, G., Gonzalvo, C. C., de San Pedro, A., Castro, I., ... & Sein-Echaluce, M. L. G. (2016). Las escuelas como organizaciones saludables en red. In *Globalización y organizaciones educativas:: Libro de Simposios* (pp. 370-399). Universidad de Zaragoza
- Depine, S. Á., Cámpora, J., Cattarossi, M., & Rago, M. M. (2016). Organizaciones saludables y eficiencia laboral. *Anuario de Investigación USAL*, (2).
- de Sanpedro, A., & del Arco Bravo, I. (2017). Escolles en xarxa: la xarxa wieNGS d'escoles saludables de la ciutat de Viena. *Fòrum: revista d'organització i gestió educativa*, (43), 21-26.
- Gairín Sallán, J., Castro Ceacero, D., Díaz Vicario, A., Burgos García, A., Cobos Sanchiz, D., Arco Bravo, I. D., & Carreras Agón, G. (2019). Centros educativos seguros y saludables. Orientaciones prácticas para su desarrollo. Bellaterra: EDO-SERVEIS.
- Grueso, M.P (ed) .(2016): *Organizaciones saludables y procesos organizacionales e individuales. Comprensión y retos* Bogotá: Editorial Universidad del Rosario, 2016. Textos de administración collection. ISBN: 978-958-738-784-1. <http://doi.org/10.12804/ta9789587387841>.
- Grueso, M. & Rey, C. (2013). Hacia la construcción de un modelo integral de organizaciones saludables. *Revista de Ciencias Sociales*, 19(4), 625-638.
- Grueso, M. & Toca, C. (2012). Prácticas organizacionales saludables: una propuesta para su estudio. *Revista Virtual Universidad Católica del Norte* (37), 132-155. Recuperado de <http://revistavirtual.ucn.edu.co/index.php/RevistaUCN/article/view/391>
- Gutiérrez-Bolaño, E. N., Bermúdez-Lugo, M., Moreno-Chaparro, J., & Guzmán-Suárez, O. B. (2019). Estrategias de transformación en organizaciones saludables. *Revista Brasileira de Medicina do Trabalho*, 17(3), 394-401.
- Jáimez Román, M. J. (2013). *Organizaciones saludables: el papel del empoderamiento organizacional*. Universidad de Granada.
- Kirsten, W. (2014). La promoción de la salud en el trabajo: una tendencia mundial que viene para quedarse. *Revista Monográfica de PRL* 2014, 3-9.
- Meneghel, I., Martínez Martínez, I. M., & Salanova, M. (2013). El camino de la Resiliencia Organizacional-Una revisión teórica.
- Organización Mundial de la Salud (OMS). (2010a). *Ambientes de trabajo saludables: un modelo para la acción*. Ginebra: autor. Recuperado de http://www.who.int/occupational_health/healthy_workplaces/en/index.xhtml
- Organización Mundial de la Salud (OMS). (2010b). *Entornos laborales saludables: fundamentos y modelo de la OMS*. Contextualización, prácticas y literatura de apoyo. Ginebra: autor.
- Petrillo, S. N. (2018). *Resiliencia organizacional: una revisión del concepto y una lectura desde la perspectiva del capital emocional*.
- Pienaar, J. y Willemse, S. A. (2008). Burnout, engagement, coping and general health of service employees in the hospitality industry. *Tourism Management*, 29, 1053-1063.
- Rivera, N. M. T. (2020). *Estrategias para un cambio saludable*. Fondo Editorial-Ediciones Universidad Cooperativa.
- Rivera Sanz, F., Santolalla Arnedo, I., Ibáñez Gómez, D., & Jodra Esteban, B. (2018). Metodología para el análisis de la sostenibilidad de las organizaciones sanitarias. *Index de Enfermería*, 27(4), 225-229.
- Salanova, M. y Schaufeli, W. (2009). *El engagement en el trabajo*. Madrid: Alianza Editorial.
- Salanova, M. (2009). Organizaciones saludables, organizaciones resilientes. *Gestión práctica de riesgos laborales*, nº 58-18
- Soler, J. A. P., Delgado, F. M., Sanjuán, A. M. B., & García, M. N. (2018). Modelos para evaluar la sostenibilidad de las organizaciones. *Estudios Gerenciales*, 63-73.
- Suárez, J. E. (2017). *Sostenibilidad de las Organizaciones Sociales*. Chiado Editorial.
- Véliz, F. (2014). *Resiliencia organizacional: El desafío de cuidar a las personas, mejorando la calidad de vida para las empresas*. Editorial GEDISA.
- World Health Organization. (2010). *Entornos laborales saludables: fundamentos y modelo de la OMS: contextualización, prácticas y literatura de apoyo*.
- Zeng, X., Zhu, W., Zhao, H., & Zhang, C. (2015). Employee well-being in organizations: Theoretical model, scale development, and cross-cultural validation. *Journal of Organizational Behavior*, 36, 621-644.
- Zhang, X. y Bartol, K. M. (2010). Linking empowering leadership and employee creativity. *Academy of Management Journal*, 53, 107-128.